

Strategia rozwoju Książnicy Pomorskiej do roku 2017

Spis treści

- I. Wstęp 1
- II. Diagnoza stanu biblioteki 4
  - 1. Zarządzanie 4
  - 2. Obszary działalności 18
- III. Analiza SWOT 26
- IV. Priorytety rozwoju. Cele strategiczne biblioteki 27
- V. Monitoring i ewaluacja 35

Misja

Książnica Pomorska jest główną biblioteką regionu zachodniopomorskiego, otwartą i przyjazną przestrzenią publiczną, miejscem spotkań, wymiany myśli, dostępu do informacji i wiedzy.

Wizja

Biblioteka z różnorodnymi zbiorami (zasobami) i źródłami wiedzy na rozmaitych nośnikach oraz kompetentną i przyjazną kadrą zapewnia wszystkim użytkownikom dostęp do informacji, wiedzy i kultury. Wspiera merytorycznie biblioteki publiczne regionu. Jako depozytariusz dóbr kultury narodowej chroni posiadane zbiory. Tworzy i rozwija biblioteczny sieciowy system informacyjny regionu. Stanowi ważny ośrodek doskonalenia zawodowego bibliotekarzy. Oferta jest dostosowana do zmieniających się technologii i oczekiwań rozwijającego się społeczeństwa informacyjnego.

I. WSTĘP

Książnica Pomorska została utworzona w 1947 roku jako jedna z pierwszych w Polsce bibliotek wojewódzkich, których zadaniem było tworzenie sieci bibliotek publicznych w regionie. Jej siedziba znajduje się w budynku dawnej niemieckiej biblioteki publicznej (Stadtbibliothek).

Stadtbibliothek powstała 3 października 1905 roku i mieściła się w budynku dawnego gimnazjum miejskiego przy ul. Grüne Schanze 8 w Szczecinie. Czasy

Strategia powstała w ramach projektu *Biblioteki w społeczeństwie wiedzy – strategię dla przyszłości*.

Projekt zakłada wymianę międzyinstytucjonalną oraz wymianę dobrych praktyk w zakresie zarządzania kulturą oraz budowania strategii przez polskie i norweskie instytucje związane z systemem bibliotecznym. W jego wyniku powstały długofalowe strategie działania i rozwoju dla osiemnastu bibliotek wojewódzkich.

Realizatorem projektu jest Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego. Partnerami projektu są: Norweska Biblioteka Narodowa, Małopolski Instytut Kultury, Konferencja Dyrektorów Wojewódzkich Bibliotek Publicznych, norweskie biblioteki w Buskerud, Akershus, Vestfold oraz Wojewódzkie Biblioteki Publiczne.

FRSI FUNDACJA
ROZWOJU
SPOŁECZEŃSTWA
INFORMACYJNEGO

Projekt został zrealizowany przy wsparciu udzielonym przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego w ramach Funduszu Wymiany Kulturalnej.

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego**

swojej świetności i rozwój w okresie dwudziestolecia międzywojennego biblioteka zawdzięcza Erwinowi Ackerknechtowi, który kierował nią przez 40 lat. W czasie pełnienia przez niego funkcji dyrektora zasobność biblioteki wzrosła z początkowych około 28 000 woluminów do prawie 200 000 w ostatnich latach II wojny światowej. Była to znakomita kolekcja, zasilana z licznych darowizn, dokonywanego ze znanstwem zakupu i przejmowania zbiorów likwidowanych bibliotek. Duża część tych zbiorów, choć pozbawionych przez zawieruchę wojenną wielu cennych egzemplarzy, stanowi powód do dumy również dzisiejszej Książnicy Pomorskiej. Stadtbibliothek bardzo szybko stała się ważnym miejscem życia intelektualnego i kulturalnego miasta i takim pozostała pod rządami nowych, już polskich, gospodarzy. Z połączenia z Miejską Biblioteką Publiczną w 1955 roku powstała Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie. 3 października 1994 roku nazwę tę zmieniono na Książnica Pomorska (dalej w tekście: KP). Miało to związek z ponownym utworzeniem Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie, do której przekazano zasoby 51 filii WiMBP.

Po 1945 roku kontynuowano politykę gromadzenia księgozbioru naukowego, w szczególności dla potrzeb tworzącego się z wielkim trudem środowiska akademickiego. Dzięki konsekwentnej w tej dziedzinie polityce długoletniego dyrektora biblioteki Stanisława Badonia już w 1965 roku ówczesna Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna otrzymała status biblioteki naukowej, a cztery lata później prawo do otrzymywania ogólnopolskiego egzemplarza obowiązkowego. Spowodowało to znaczne przyspieszenie rozwoju instytucji, która wkrótce stała się ważnym ośrodkiem na mapie kulturalnej Polski.

Wraz z powiększaniem się zasobów bibliotecznych starano się także o poprawę bazy materialnej. Z inicjatywy Stanisława Krzywickiego, kolejnego wieloletniego dyrektora biblioteki, w 1999 roku został wybudowany nowoczesny gmach, który po połączeniu z dotychczasową siedzibą, składającą się z trzech połączonych ze sobą budynków, stworzył duży kompleks biblioteczny. Poprawiło to znacznie komfort pracy zarówno czytelników, jak i bibliotekarzy.

Szczególną troską bibliotekarzy szczecińskich było gromadzenie zbiorów specjalnych i regionalistów pomorskich, co zaowocowało w latach 2009–2010 realizacją dwóch ważnych dla regionu projektów: *Muzeum Literatury Pomorza Zachodniego* i *Zachodniopomorskiej Biblioteki Cyfrowej Pomerania*. W ramach pierwszej inicjatywy zmodernizowano najstarszą siedzibę biblioteki i stworzono odpowiednie warunki do pracy naukowej i edukacyjnej. Efektem drugiego przedsięwzięcia jest biblioteka cyfrowa, pozwalająca czytelnikom korzystać z części zbiorów Książnicy Pomorskiej, zwłaszcza zabytkowych regionalistów, za pośrednictwem Internetu.

Książnica Pomorska jest największą placówką biblioteczną na Pomorzu Zachodnim, dysponującą bogatymi i wszechstronnymi zbiorami naukowymi oraz zaspakajającą potrzeby stale rozwijających się środowisk akademickiego i oświatowego, a jako biblioteka publiczna – także wszystkich pozostałych czytelników. Historyczna rola i znaczenie Książnicy Pomorskiej w regionie oraz struktura jej zbiorów determinują główne kierunki dalszego jej rozwoju. Pierwszą kompleksową strategię rozwoju Książnicy Pomorskiej opracowano w 2005 roku. Objęła ona okres do roku 2011. Od tego czasu zmieniło się wiele, zarówno w otoczeniu biblioteki, jak i w niej samej. Większość założonych wówczas celów udało się już zrealizować. Zmieniające się oczekiwania użytkowników i rozwój nowych technologii sprawiają, że konieczna jest weryfikacja dotychczasowych celów strategicznych oraz zaplanowanie nowych projektów. Prace nad nowym dokumentem strategicznym zbiegły się z realizacją ogólnopolskiego projektu Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego *Biblioteki w społeczeństwie wiedzy – strategia dla przyszłości*, w którym Książnica uczestniczyła. Spotkania warsztatowe organizowane przez Fundację dla pracowników wojewódzkich bibliotek publicznych miały na celu m.in. zapoznanie ich z metodologicznymi aspektami tworzenia wieloletnich programów rozwoju. Założeniem organizatorów było także przygotowanie przez zespoły gotowych dokumentów strategii rozwoju poszczególnych bibliotek. Bezpośrednio w tych warsztatach uczestniczyli pracownicy Książnicy: L. Marcinkiewicz, B. Winiarska i L. Bąbolewski. Do zespołu ds. strategii Książnicy włączeni zostali także C. Judek, M. Kwaśniak i E. Pietrzak. Zespół wspierany był, zwłaszcza w części diagnostycznej, przez kolegium kierowników Książnicy. Dokument, który powstał w wyniku tych prac ma charakter otwarty. Wymaga nieustannego modyfikowania w miarę zmieniających się uwarunkowań i realizacji poszczególnych zadań.

II. DIAGNOZA STANU BIBLIOTEKI

1. Zarządzanie

Podstawy prawne funkcjonowania biblioteki

Książnica Pomorska jest biblioteką publiczną województwa zachodniopomorskiego. Biblioteka służy rozwojowi nauki, oświaty i kultury, stwarza warunki do samodzielnego wzbogacania wiedzy i kształtowania zainteresowań, realizuje potrzeby czytelnicze i prowadzi wszechstronną działalność informacyjną. Książnica Pomorska działa na podstawie Ustawy z dnia 27 czerwca 1997 roku o bibliotekach (Dz. U. Nr 85, poz. 539 z późniejszymi zmianami), ustawy z dnia 25 października 1991 roku o organizowaniu i prowadzeniu działalności kul-

turalnej (Dz. U. Nr 114, poz. 493 z późniejszymi zmianami) i Statutu nadanego jej uchwałą Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 19 kwietnia 2000 roku.

Do głównych celów Książnicy należy:

- zaspokajanie potrzeb czytelniczych społeczeństwa,
- wspomaganie systemu edukacji i nauki,
- ochrona, pomnażanie i popularyzacja dziedzictwa kulturalnego Pomorza Zachodniego.

Do podstawowych zadań statutowych Książnicy należy:

- gromadzenie, opracowanie i konserwacja materiałów bibliotecznych: krajowych i zagranicznych, druków zwartych, ciągłych i zbiorów specjalnych, ze szczególnym uwzględnieniem materiałów dotyczących Pomorza Zachodniego,
- gromadzenie i przechowywanie oraz odpowiednie zabezpieczenie zbiorów, które tworzą narodowy zasób biblioteczny,
- gromadzenie produkcji wydawniczej zgodnie z przepisami o ogólnopolskim egzemplarzu obowiązkowym,
- prowadzenie działalności naukowo-badawczej w dziedzinie bibliotekarstwa i informacji naukowej,
- udostępnianie i wypożyczanie zbiorów bibliotecznych oraz prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych,
- ułatwianie czytelnictwa osobom niepełnosprawnym,
- prowadzenie działalności informacyjno-bibliograficznej, popularyzacja książek i czytelnictwa,
- rozwój regionalnego systemu informacji,
- współdziałanie z krajowymi i zagranicznymi bibliotekami, instytucjami upowszechniania kultury oraz organizacjami społecznymi w rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb naukowych, oświatowych i kulturalnych społeczeństwa,
- archiwizowanie piśmiennictwa zachodniopomorskiego,
- opracowywanie bibliografii piśmiennictwa zachodniopomorskiego,
- organizowanie porad, konferencji, wykładów, odczytów, szkoleń oraz innych imprez odpowiadających potrzebom nauki i kultury,
- prowadzenie działalności wydawniczej i reprograficznej,
- właściwe zabezpieczenie i przechowywanie zbiorów bibliotecznych oraz prowadzenie biblioteki składowej,
- udzielanie bibliotekom województwa zachodniopomorskiego pomocy metodycznej,
- organizowanie doskonalenia i doskonalenia zawodowego pracowników bibliotek,

- sprawowanie nadzoru merytorycznego nad działalnością bibliotek w województwie zachodniopomorskim,
- koordynacja działalności informacyjnej, zwłaszcza regionalnej i lokalnej, w bibliotekach publicznych województwa zachodniopomorskiego,
- współdziałanie z władzami samorządowymi wszystkich szczebli w zakresie polityki bibliotecznej.

Bezpośredni nadzór nad Książnicą sprawuje Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego, a nadzór merytoryczny – minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

Kontrolę organizacyjną i finansową nad działalnością Książnicy sprawuje Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego.

Struktura organizacyjna biblioteki jest dostosowana do zadań określonych w statucie. Strukturę określa *Regulamin Organizacyjny Książnicy*.

W Książnicy funkcjonuje 12 działów:

- Dyrekcja,
- Dział Gromadzenia i Opracowania Zbiorów,
- Dział Udostępniania Zbiorów,
- Dział Zbiorów Specjalnych,
- Dział Informatyki,
- Dział Regionalny,
- Dział Informacji Naukowej,
- Dział Instrukcyjno-Metodyczny,
- Dział Reprografii i Konserwacji Zbiorów,
- Dział Organizacji Pracy i Kadr,
- Dział Księgowości,
- Dział Administracyjno-Gospodarczy.

Niektóre z działów są podzielone na oddziały. W Dziale Zbiorów Specjalnych ze względu na specyfikę oprócz oddziałów funkcjonują także sekcje.

Sytuacja finansowa i majątek

Głównym źródłem finansowania Książnicy Pomorskiej jako samorządowej instytucji kultury, dla której organizatorem jest Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego, jest przyznawana przez organizatora dotacja podmiotowa. Dodatkowym źródłem finansowania są środki otrzymywane na podstawie umów o finansowanie zadań z zakresu kultury oraz przychody własne. Strukturę przychodów przedstawia tabela.

Lp.	Wyszczególnienie	2008	Struktura finansowania	2009	Struktura finansowania	2010 plan	Struktura finansowania
1.	Dotacje na działalność bieżącą	8 230 000 zł	91,6%	8 904 735 zł	93,4%	9 999 258 zł	93,0%
2.	Dotacje – programy operacyjne	121 040 zł	1,3%	65 755 zł	0,7%	199 688 zł	1,9%
3.	Przychody ze sprzedaży	426 070 zł	4,7%	390 894 zł	4,1%	349 104 zł	3,2%
4.	Pozostałe przychody	205 007 zł	2,3%	168 998 zł	1,8%	201 149 zł	1,9%
Ogółem		8982 118 zł	100,0%	9 530 382 zł	100,0%	10749 199 zł	100,0%

Z uwagi na charakter prowadzonej działalności i wynikające z przepisów prawa ograniczenia dotyczące sprzedaży wykonywanych usług, środki finansowe uzyskane ze sprzedaży usług są wielkością marginalną w strukturze przychodów i nie mogą zapewnić ciągłości działania instytucji.

Od wielu lat Książnica Pomorska pozyskuje dodatkowe środki finansowe z projektów na zadania w sferze kultury. Uzyskane w ten sposób fundusze pozwalają poszerzyć i uatrakcyjnić prowadzoną przez instytucję działalność. W zależności od zdiagnozowanych potrzeb Książnica Pomorska zabiega o pozyskanie środków finansowych na działalność inwestycyjną. W latach 2008–2010 prowadzono dwa duże projekty:

- *Zachodniopomorski System Informacji Regionalnej i Naukowej*, w którego skład wchodzi: Zachodniopomorska Biblioteka Cyfrowa „Pomerania” oraz Rozproszony Katalog Zasobów Bibliotecznych Regionu – RoKaBi;
- modernizacja budynku Książnicy Pomorskiej przy ulicy Dworcowej – Muzeum Literatury.

Źródła finansowania zakupu środków trwałych oraz robót modernizacyjnych przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Wyszczególnienie	2008	2009	2010 plan
I	Dotacje celowe na projekty inwestycyjne	2 149 012 zł	2 272 296 zł	4 998 392 zł
1.	Dotacje z budżetu województwa	1 994 112 zł	2 272 296 zł	948 392 zł
2.	Dotacje z budżetu państwa	154 900 zł	–	–
3.	Dofinansowanie z projektów unijnych	–	–	4 050 000 zł

Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica zatrudnia około 200 osób. Koszty generowane przez instytucję to w większości koszty osobowe. Strukturę kosztów za lata 2008–2010 przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Wyszczególnienie	Struktura kosztów 2008	Struktura kosztów 2009	Struktura kosztów 2010
I	Koszty osobowe	75,4%	74,6%	73,7%
II	Koszty rzeczowe	16,2%	18,7%	18,5%
III	Pozostałe koszty	7,1%	6,3%	6,2%
IV	Szkolenia, wystawy, spotkania autorskie	1,4%	0,5%	1,6%
Razem		100%	100%	100%

Struktura kosztów w poszczególnych kategoriach jest w zasadzie stała, poza kosztami, których wielkość zależy od pozyskania środków zewnętrznych. Kategoria kosztów „Szkolenia, wystawy, spotkania autorskie i inne imprezy kulturalne” jest finansowana w większości z programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, co oznacza, że ich poziom zależy od wielkości pozyskanych środków finansowych. Struktura kosztów występująca w instytucji jest mało elastyczna, co w przypadku zmniejszenia dotacji na działalność bieżącą przez organizatora musi skutkować koniecznością zmniejszenia zatrudnienia, oraz zawężenia lub zawieszenia niektórych obszarów działalności. Dynamika wzrostu kosztów, poza kosztami wynikającymi z zatrudnienia wskazuje, iż największy wzrost kosztów w badanym okresie obserwuje się w następujących kategoriach: koszty energii elektrycznej, koszty ogrzewania, koszty transportu i pozostałe usługi. Wzrost kosztów energii i ogrzewania jest związany ze wzrostem cen powyższych usług, co oznacza, iż Książnica Pomorska przy założeniu niezmnieszonej działalności nie ma znaczącego wpływu na ich wielkość.

Podział i dynamikę kosztów przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Wyszczególnienie	Koszty 2008	Koszty 2009	Koszty 2010 plan	Dynamika wzrostu 5:3	Dynamika wzrostu 7:5
1	2	3	5	7	9	10
I	Koszty osobowe	6 690 152 zł	6 954 756 zł	7 918 679 zł	104,0%	113,9%
1.	Wynagrodzenia osobowe	5 501 167 zł	5 712 078 zł	6 538 196 zł	103,8%	114,5%
2.	Bezosobowy fundusz płac	30 523 zł	35 756 zł	44 850 zł	117,1%	125,4%

Lp.	Wyszczególnienie	Koszty 2008	Koszty 2009	Koszty 2010 plan	Dynamika wzrostu 5:3	Dynamika wzrostu 7:5
3.	Składki ZUS	808 029 zł	848 507 zł	958 800 zł	105,0%	113,0%
4.	Składki na Fundusz Pracy	127 941 zł	122 194 zł	121 835 zł	95,5%	99,7%
5.	Fundusz Świadczeń Socjalnych	179 364 zł	194 248 zł	203 532 zł	108,3%	104,8%
6.	Pozostałe świadczenia na rzecz pracowników*	43 129 zł	41 973 zł	51 466 zł	97,3%	122,6%
	*w tym: szkolenia	37 068 zł	36 762 zł	40 000 zł	99,2%	108,8%
II	Koszty rzeczowe	1 855 002 zł	2 093 859 zł	2 351 624 zł	112,9%	112,3%
1.	Księgozbiór	421 758 zł	353 787 zł	366 257 zł	83,9%	103,5%
2.	Energia elektryczna	199 846 zł	278 061 zł	340 927 zł	139,1%	122,6%
3.	Woda	7 376 zł	9 499 zł	10 000 zł	128,8%	105,3%
4.	Centralne ogrzewanie	162 072 zł	189 839 zł	239 152 zł	117,1%	126,0%
5.	Materiały, paliwo	184 300 zł	177 024 zł	180 654 zł	96,1%	102,1%
6.	Usługi remontowe	260 209 zł	203 440 zł	155 151 zł	78,2%	76,3%
7.	Usługi bankowe	6 906 zł	7 072 zł	6 815 zł	102,4%	96,4%
8.	Usługi transportowe	4 372 zł	29 263 zł	38 902 zł	669,3%	132,9%
9.	Pozostałe usługi obce*	608 163 zł	845 875 zł	1 013 766 zł	139,1%	119,8%
	*w tym: usługi komunalne	18 461 zł	23 177 zł	19 597 zł	125,6%	84,6%
	usługi telekomunikacji	44 764 zł	43 001 zł	45 748 zł	96,1%	106,4%
	usługi czystości	331 170 zł	373 577 zł	375 831 zł	112,8%	100,6%
III	Pozostałe koszty	206 844 zł	229 825 zł	295 768 zł	111,1%	128,7%
1.	Podatki i opłaty	138 831 zł	191 911 zł	250 583 zł	138,2%	130,6%
2.	Pozostałe koszty	68 013 zł	37 914 zł	45 185 zł	55,7%	119,2%

Lp.	Wyszczególnienie	Koszty 2008	Koszty 2009	Koszty 2010 plan	Dynamika wzrostu 5:3	Dynamika wzrostu 7:5
IV	Szkolenia, wystawy, spotkania autorskie	120 064 zł	44 242 zł	174 898 zł	36,8%	395,3%
1.	Bezosobowy fundusz płac	36 250 zł	19 700 zł	37 800 zł	54,3%	191,9%
2.	Materiały	13 130 zł	3 658 zł	15 000 zł	27,9%	410,1%
3.	Pozostałe usługi obce	19 943 zł	4 142 zł	62 098 zł	20,8%	1499,3%
4.	Pozostałe koszty	50 742 zł	16 742 zł	60 000 zł	33,0%	358,4%
	Razem	8 872 062 zł	9 322 681 zł	10 740 969 zł	105,1%	115,2%

Obserwowany wzrost kosztów transportu ma charakter przejściowy i wynika bezpośrednio z pozyskania nowego obiektu w Nowym Warpnie, który ma służyć między innymi jako biblioteka składowa. W związku z koniecznością przewiezienia tam części zbiorów nastąpiło zwiększenie kosztów tej kategorii. W następnych latach wielkość powyższych kosztów przypuszczalnie ulegnie zmniejszeniu. Poziom kosztów transportu w ogólnej strukturze kosztów nie jest znaczący, nie wpływa więc na ewentualne zagrożenia finansowania bieżącej działalności. W kategorii „Pozostałe usługi” zawierają się między innymi koszty: dzierżawy kopiarek, zarządzanie nieruchomościami oraz opłaty licencyjne za wykorzystywane oprogramowanie biblioteczne (system Aleph i Metalib). Wzrost kosztów w tej kategorii jest spowodowany zakupem dodatkowych licencji Aleph oraz nowego systemu Metalib, jak również pozyskaniem nowego obiektu, w którym obecnie znajduje się Biblioteka Składowa w Nowym Warpnie. W latach następnych poziom kosztów w powyższej kategorii powinien utrzymywać się na poziomie roku 2010.

Biblioteka dysponuje siedmioma budynkami, z których sześć stanowi własność instytucji. Tylko jeden obiekt został wybudowany współcześnie, pozostałe mają charakter zabytkowy.

- Budynek I przy ul. Podgórznej 15/16, oddany do użytku w 1999 roku (powierzchnia użytkowa – 9914 m², kubatura – 37 959 m³), posiada pełne wyposażenie techniczne. W budynku są rozmieszczone główne czytelnie, informacja naukowa, wypożyczalnia książek, magazyny biblioteczne, sale wykładowe i Dział Instrukcyjno-Metodyczny, sala wystawowo-konferencyjna, pomieszczenia Działu Gromadzenia i Opracowania Zbiorów.
- Budynek II przy ul. Dworcowej 8, wybudowany w latach sześćdziesiątych XIX wieku jako siedziba gimnazjum miejskiego, od 1905 roku po odpowiednim

przystosowaniu służy celom bibliotecznym. Obiekt jest wpisany do rejestru zabytków (powierzchnia użytkowa – 3739 m², kubatura – 17 070 m³). Obecnie mieszczą się w nim pracownie i czytelnie Działu Zbiorów Specjalnych, Działu Regionalnego, intrologatornia, drukarnia, pracownia konserwatorska, stolarnia, magazyny biblioteczne. Budynek w latach 2008–2010 gruntownie zmodernizowano, w tym: zrekonstruowano klatkę schodową, wyremontowano wszystkie pomieszczenia, wymieniono sieć centralnego ogrzewania, elektryczną i wodno-kanalizacyjną, wykonano sieć niskoprądową i strukturalną, wykonano wentylację, odnowiono elewację, wyremontowano dach i wymieniono świetliki, zamontowano windy.

- Budynek III przy ul. Podgórznej 15/16 – wpisany do rejestru zabytków, wybudowany pod koniec XIX wieku dla potrzeb oświatowych, funkcjonował pierwotnie jako obiekt szkolny. W latach sześćdziesiątych XX wieku połączony został łącznikiem z budynkiem ówczesnej Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej (powierzchnia użytkowa – 3067 m², kubatura – 12 950 m³). W budynku znajdują się pomieszczenia biurowe, Czytelnia Informacji Gospodarczej i Prawnej, Biblioteka Niemiecka Instytutu Goethego, sala konferencyjno-wystawiennicza (aula), Czytelnia Książki Mówionej. Obiekt wymaga gruntownej modernizacji.
- Budynek Oddziału Miejskiego nr 1 przy placu Matki Teresy z Kalkuty 8, wybudowany w drugiej połowie XIX wieku jako obiekt szkolny (powierzchnia użytkowa – 999,3 m², kubatura – 4848 m³). Obecnie pełni głównie funkcję magazynu, dotychczasowa wypożyczalnia książek znajduje się w stanie likwidacji. Obiekt nadaje się do kapitalnego remontu. Po wygaszeniu wszystkich funkcji bibliotecznich zostanie przekazany do dyspozycji Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie z przeznaczeniem na filię.
- Budynek Oddziału Miejskiego nr 3 przy ul. Zaściankowej 2 (powierzchnia użytkowa – 406,9 m², kubatura – 1556 m³). Wybudowany na początku XX wieku jako budynek mieszkalny. Wykorzystywany obecnie do magazynowania zbiorów, głównie specjalnych. Funkcje wypożyczalni i czytelni są likwidowane. Obiekt bardzo wyeksploatowany, do kapitalnego remontu. Planowane jest przekazanie obiektu Miejskiej Bibliotece Publicznej w Szczecinie z przeznaczeniem na filię.
- Budynek Biblioteki Składowej w Buku w gminie Przybiernów. Zespół dwóch budynków, w skład którego wchodzi: zabytkowy pałac z XVII wieku i wybudowany pod koniec lat osiemdziesiątych XX wieku budynek hotelowy. Całość jest otoczona zabytkowym parkiem. Pałac ma powierzchnię użytkową 7586 m², kubaturę 5157 m³ i pełni funkcję magazynu książek oraz ośrodka szkoleniowo-konferencyjnego. Hotel o powierzchni użytkowej 419 m² i kubaturze 2003 m³ dysponuje dziewięcioma pokojami gościnnymi

(z łazienkami) dla około 15 osób oraz pełnym zapleczem kuchennym. Obiekt po kapitalnym remoncie, wykonanym w latach 2006–2007.

- Budynek Biblioteki Składowej w Nowym Warpnie przy ul. Szczecińskiej 11. Zabytkowy pałac (powierzchnia użytkowa 760 m², kubatura 10721 m³), wybudowany pod koniec XIX wieku nad jeziorem Nowowarpieńskim, otoczony parkiem. Do 2009 roku pałac pełnił funkcję placówki straży granicznej. Obecnie, po komunalizacji, jest własnością gminy Nowe Warpno w użyczeniu Książnicy Pomorskiej. Obiekt przeznaczony do odrestaurowania, jest obecnie wykorzystywany głównie jako magazyn zbiorów bibliotecznych. Prowadzona jest tam także działalność kulturalna: warsztaty artystyczne, plenery, wystawy itp.

Sytuacja kadrowa

Średnie zatrudnienie w Książnicy Pomorskiej w 2009 roku wynosiło 194,24 osoby po przeliczeniu na pełne etaty. Na koniec października 2010 wielkości te były podobne.

31 grudnia 2009 roku w Książnicy Pomorskiej było zatrudnionych 200 osób, w tym:

▪ w działalności merytorycznej	120 osób
▪ w obsłudze	61 osób
▪ w administracji	19 osób

Do pracowników administracji zalicza się osoby zatrudnione w Dyrekcji, Dziale ds. Organizacji Pracy i Kadr, w Księgowości oraz biurowych pracowników Działu Administracyjno-Gospodarczego. Obserwuje się stały wzrost liczby osób zatrudnionych w działalności merytorycznej. W KP do działalności merytorycznej zatrudniane są osoby z wykształceniem wyższym bibliotekarskim (55 osób) oraz z wykształceniem humanistycznym (z zaleceniem ukończenia studium podyplomowego o kierunku bibliotekarskim). 15 osób ma udokumentowaną biegłą znajomość języków obcych.

Pracownicy stale podnoszą swoje kwalifikacje, kończą studia podyplomowe, uczą się obcych języków. W podnoszeniu kwalifikacji głównym utrudnieniem jest wysoki koszt nauki.

Należy położyć większy nacisk na zatrudnianie pracowników z dobrą znajomością języków obcych – szczególnie niemieckiego i angielskiego.

Pracujący	Ogółem (rubryka 2+8)	Działalność podstawowa					Pozostali	Obsługa i administracja
		Razem (rubryka 3+7)	Na stanowiskach bibliotekarskich			Pozostali		
			Razem	W tym z wykształceniem bibliotekarskim				
				Wyższym				
				Razem	W tym licencjat			
0	1	2	3	4	5	6	7	8
W osobach	200	120	76	55	3	21	46	80
W etatach	194,24	115,38	74	54	3	21	41,38	78,84

Struktura poziomu wykształcenia w Książnicy Pomorskiej

Rodzaj wykształcenia	Liczba pracowników
▪ Podstawowe	4
▪ Zasadnicze zawodowe	21
▪ Średnie	27
▪ Średnie ogólne	14
▪ Policealne	7
▪ Średnie techniczne	1
▪ Wyższe	130

Średnie wynagrodzenie w 2009 roku w Książnicy Pomorskiej wynosiło **2193 zł**.

	Etaty	Średnia stawka zaszerogowania
Pracownicy merytoryczni	115,38	1768,89 Zł
Zarządzający	3	4154,11 Zł
Pracownicy administracji	16,72	1878,75 Zł
Pracownicy obsługi	59,12	1738,75 Zł
Wszyscy pracownicy	194,24	1813,12 Zł

Komputeryzacja biblioteki

W trosce o pełną i rzetelną informację oraz sprawne zarządzanie stale powiększającymi się zbiorami, a także usprawnienie obsługi użytkowników biblioteki, w latach osiemdziesiątych ubiegłego wieku Książnica, jako jedna z pierwszych bibliotek w Polsce, rozpoczęła prace związane z komputeryzacją procesów bibliotecznych. Przystąpiono do tworzenia komputerowego katalogu zbiorów, bibliografii regionalnej, powstała pierwsza strona internetowa biblioteki, zapewniono dostęp do Internetu dla wszystkich użytkowników. W uznaniu dla osiągnięć uzyskanych dzięki zastosowaniu narzędzi informatycznych oraz ich wzorowego i konsekwentnego wykorzystania, w latach 2000, 2002, 2004 tygodnik Computerworld przyznał bibliotece tytuł Finalisty Konkursu Lider Informatyki, a w roku 2005 tytuł Lidera Informatyki.

Obecnie baza sprzętowa oraz sfery zastosowania narzędzi informatycznych przedstawiają się następująco:

Sprzęt komputerowy

▪ stacje robocze dla pracowników	232
▪ stacje robocze dla czytelników	36
▪ serwery	12

Sieć komputerowa i dostęp do Internetu

Sieć komputerowa obejmuje swoim zasięgiem wszystkie budynki. Oparta jest na modularnych przełącznikach Smart Switch 6000. Przesyłają one między sobą dane światłowodem za pomocą protokołu ATM. Wyposażono je stosownie do potrzeb i funkcji pełnionych przez komputery na poszczególnych kondygnacjach budynku. Aby zmaksymalizować prędkość pracy sieci, każde urządzenie komputerowe może pracować w paśmie 10/100Mbps. Podstawowe wykorzystywane protokoły to: Ethernet, FastEthernet, ATM oraz IPX. Dostęp do Internetu zapewnia stałe łącze światłowodowe wielomodowe 10 Mbps. Zainstalowany jest też Hot Spot umożliwiający bezpłatny bezprzewodowy dostęp do Internetu dla czytelników w Czytelni Główniej i w Dziale Informacji Naukowej.

Wszyscy pracownicy mają dostęp do sieci komputerowej i Internetu na terenie budynku z wyłączeniem pomieszczeń piwnicznych Pracowni Mikrofilmowej. Wszystkie stacje robocze czytelnicze mają dostęp do sieci komputerowej i Internetu.

Poczta elektroniczna

Dostęp do poczty i rejestrację kont zapewnia serwer pocztowy zainstalowany w Książnicy. Wszyscy pracownicy mają założone konta poczty elektronicznej i mogą z niej korzystać na swoich komputerach lub terminalach czytelniczych.

Intranet – serwis internetowy dla pracowników KP funkcjonuje w ramach serwisu www KP i jest tworzony w systemie CMS.

Biblioteczne systemy komputerowe

▪ Katalog zbiorów dostępny on-line, baza czytelników, wypożyczenia

W roku 2000 wdrożono Zintegrowany System Zarządzania Biblioteką ALEPH, jeden z najbardziej zaawansowanych technologicznie systemów bibliotecznych, wykorzystywany w wielu bibliotekach na świecie. System ten zapewnia komputeryzację wszystkich funkcji bibliotecznych, gromadzenie i opracowanie wszystkich typów dokumentów, tworzenie katalogów centralnych dla sieci bibliotek oraz wymianę opisów bibliograficznych między bibliotekami na całym świecie, tworzenie katalogu on-line. System ten zastąpił kilka nieskonsolidowanych z sobą systemów funkcjonujących do 1999 roku w Książnicy Pomorskiej, w tym MAK, Wypożyczalnię firmy Schola i Skontrum. Do opracowania zbiorów i wymiany opisów stosuje się międzynarodowe formaty opisu danych i protokoły telekomunikacyjne. W systemie ALEPH rejestruje się czytelników, wypożyczenia, kataloguje się i rejestruje książki, serie, czasopisma, stare druki, dokumenty dźwiękowe, druki muzyczne, mapy i atlasy. W systemie są prowadzone inwentarze i rejestracja wpływu wg akcesji oraz generowane są wszelkie niezbędne statystyki. W ramach systemu funkcjonuje katalog on-line, kartoteki wzorcowe Haseł Formalnych i Języka Haseł Wzorcowych, baza wydawców, baza czytelników. Elektroniczny katalog zbiorów biblioteki powstaje w oparciu o współpracę z narodowym katalogiem NUKAT, który umożliwia pobieranie gotowych opisów do naszego katalogu. W ramach tej współpracy opisy bibliograficzne Książnicy przekazywane są również do największego światowego katalogu WorldCat. Wymianę danych (kopiowanie opisów do katalogu Książnicy) można wykonać również z tzw. Luster kartotek wzorcowych posadowionych na serwerach biblioteki m.st. Warszawy, katalogów bibliotecznych pracujących w systemie ALEPH, Biblioteki Narodowej oraz dowolnego katalogu bibliotecznego.

Konieczne jest zintensyfikowanie prac związanych z katalogowaniem dokumentów elektronicznych, ikonograficznych, filmów, mikrofilmów i wybranych rękopisów nie będących zespołami rękopiśmiennymi w katalogu elektronicznym oraz wdrożenie modułu Wypożyczeń Międzybibliotecznych. Konieczne jest również, zgodnie z oczekiwaniami czytelników i zmieniającymi się technologiami, sukcesywne unowocześnianie systemu.

W systemie ALEPH tworzy się i udostępnia on-line również Bibliografię Pomorza Zachodniego.

▪ Zachodniopomorski System Informacji Regionalnej i Naukowej tworzony w Książnicy Pomorskiej jest regionalną platformą cyfrową dla wszystkich

bibliotek Szczecina i województwa zachodniopomorskiego, która obejmuje: Zachodniopomorską Bibliotekę Cyfrową „Pomerania” (ZBC) oraz RoKaBi – Rozproszony Katalog Centralny Bibliotek Szczecina i Regionu.

1. **ZBC „Pomerania”.** W ramach prac związanych z tworzeniem ZBC przenoszone są na formę cyfrową cenne dokumenty, stanowiące regionalne i narodowe dziedzictwo kulturowe oraz dorobek naukowy pracowników zachodniopomorskich uczelni. Zdigitalizowane zbiory są opracowywane i udostępniane on-line w Internecie. Do końca 2010 roku na zapis cyfrowy przeniesiono ponad 20 000 dokumentów należących do wszystkich bibliotek publicznych i uczelnianych Szczecina, Koszalina i Kołobrzegu. W ramach tworzenia ZBC Książnica współpracuje z Federacją Bibliotek Cyfrowych (FBC). Opisy z ZBC przekazywane są do Europejskiej Biblioteki Cyfrowej EUROPEANA, a prace naukowe również do DART Europe, ViFaOst.
2. **RoKaBi** jest katalogiem centralnym, który w założeniu ma objąć swym zasięgiem wszystkie katalogi on-line, bibliografie i inne źródła elektroniczne tworzone przez biblioteki Szczecina i całego województwa. Do tworzenia tej platformy wdrożono system Metalib i jest to pierwsze w Polsce wdrożenie tego systemu do zarządzania zasobami bibliotecznymi. Oba systemy posiadają własne strony internetowe i są dostępne on-line bezpłatnie dla wszystkich użytkowników Internetu.

Konieczne jest dalsze rozszerzanie zakresu systemu RoKaBi i objęcie nim kolejnych bibliotek publicznych w województwie, włączenie ich katalogów on-line i innych baz danych do katalogu centralnego. Niezbędne jest również zintensyfikowanie pozyskiwania prac naukowych i dokumentów regionalnych z terenu województwa do zasobów ZBC.

- **BluCard** – system udostępniania zeskanowanych kart katalogowych czasopism – alfabetyczny katalog kartkowy czasopism. Zeskanowany katalog dostępny jest on-line za pośrednictwem strony internetowej Książnicy.
- **Naukowe Bazy Danych i Czasopisma Elektroniczne** – Książnica oferuje bezpłatny dostęp do naukowych baz danych zgromadzonych w Wirtualnej Bibliotece Nauki. Dostęp do licencji sfinansowało Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Udostępnione bazy umożliwiają korzystanie z najważniejszych zasobów i dokonań światowej nauki. Oferta obejmuje zasoby: Web of Science, Science Direct, Czasopisma Springer, EBSCO Publishing, JCR (JOURNAL CITATION REPORTS), CPCI.

Domeny internetowe

Oficjalną domeną dla serwisu internetowego Książnicy jest ksiaznica.szczecin.pl, dla biblioteki cyfrowej: digitalpomerania.eu. Biuletyn Informacji Publicznej (BIP) jest utrzymywany na serwerze firmy OrNet, docelowo należy go

zaprojektować i wykonać w systemie CMS oraz przenieść na serwer i domenę Książnicy. Pozostałe serwisy funkcjonują jako wydzielone serwery wirtualne w domenie ksiaznica.szczecin.pl. Od roku 1997 Książnica udostępnia serwis internetowy (stronę internetową), który jest unowocześniany w zależności od zmieniających się technologii. Obecnie stosowany jest system CMS, umożliwiający dynamiczną modyfikację i redagowanie serwisu w zależności od potrzeb. Zawiera on informacje o bibliotece i usługach dostępnych dla czytelników, wydarzeniach, udostępnia katalogi, bazy danych, ZBC, RoKaBi. ZBC i RoKaBi posiadają również swoje strony internetowe.

Komunikacja z czytelnikiem

W pracy z użytkownikami biblioteki wykorzystuje się nowoczesne kanały komunikacji, takie jak: Gadu-gadu, Skype, poczta elektroniczna.

Kanały dystrybucji bieżącej informacji

Bieżące informacje są publikowane na stronach internetowych KP, ZBC, RoKaBi. Wykorzystuje się również nowoczesne kanały dystrybucji informacji o zasobach, usługach, wydarzeniach kulturalnych w bibliotece, takie jak: RSS-y, Newslettery, profil Książnicy i ZBC na Facebooku, YouTube, Blog Książnicy i członków Zachodniopomorskiego Porozumienia Bibliotek.

Usługi elektroniczne świadczone dla użytkowników biblioteki

Jedną z podstawowych usług elektronicznych jest udostępnianie on-line informacji o zbiorach w katalogu, udostępnianie w internecie wersji elektronicznych dokumentów znajdujących się w bibliotece cyfrowej (ZBC), udostępnianie katalogu centralnego regionu (RoKaBi) i Bibliografii Pomorza Zachodniego. Poza tym ofertę usług elektronicznych wzbogaca:

- dostęp do konta czytelnika,
- możliwość zmiany hasła dostępu do konta,
- możliwość zmiany adresu e-mail czytelnika,
- przesyłanie wiadomości na konta innych czytelników,
- zamawianie książek przez Internet,
- przedłużanie wypożyczeń,
- powiadamianie za pomocą poczty elektronicznej o zbliżającym się terminie zwrotu książek.

Wydawany w Książnicy kwartalnik „Bibliotekarz Zachodniopomorski” oraz prace opublikowane w Serii „Bibliotekarza Zachodniopomorskiego” są dostępne on-line za pośrednictwem strony internetowej oraz ZBC Pomerania.

System ochrony antywirusowej stosowany jest na wszystkich stacjach roboczych.

Systemy komputerowe w sferze zarządzania, ochrony i administracji obejmują:

system kadrowo-płacowy, system finansowy F-K, system Środki trwałe, Home Banking, Bank przelew – Przelew KB, Excel Security Manager – zintegrowany system sygnalizacji włamania i napadu, kontroli książki, Excell Building Supervisor – system nadzorujący instalację automatycznej regulacji i wentylacji mechanicznej (odświeżanie magazynów i pomieszczeń, nawilżanie powietrza, woda lodowa, centralne ogrzewanie), FireWin – wizualizacja aktualnego stanu systemu przeciwpożarowego (w pomieszczeniach magazynowych, ze względu na dobro zbiorów, gaszenie mieszanką argonitu i azotu).

Wszystkie systemy biblioteczne oraz obszaru zarządzania i administracji, sieć komputerowa, domeny i serwery są posadowione w Książnicy Pomorskiej oraz zarządzane i administrowane przez kadrę informatyków zatrudnionych w Dziale Informatyki.

2. Obszary działalności

Gromadzenie zbiorów

Przy pracach związanych z gromadzeniem i opracowaniem zbiorów zatrudnionych jest 12 osób w Oddziale Gromadzenia, 21 osób w Oddziale Opracowania oraz kierownik; łącznie 34 osoby.

Źródła wpływów materiałów do biblioteki

Gromadzenie zbiorów:

- egzemplarz obowiązkowy – 82%,
- zakup i prenumerata – 11,5%,
- dary i wymiana, inne – 6,5%

W dziale rejestrowany jest wpływ wszystkich dokumentów (druki zwarte, wydawnictwa ciągłe, dokumenty życia społecznego, zbiory specjalne, w tym: plakaty, afisze, druki ulotne, normy, katalogi, grafika, pocztówki, kartografia, nuty, multimedia), a następnie są przekazywane na bieżąco do innych agend; wydawnictwa zwarte i ciągłe są opracowywane w Oddziale Opracowania.

Pomimo wzrostu liczby wpływów z egzemplarza obowiązkowego, darów i zakupu (rocznie ok. 100 000 jednostek, wcześniej ok. 80 000), systematycznie zmniejsza się liczba wydawnictw nieopracowanych – w 2010 roku ok. 5000 zaległości (w 2005 ok. 14 000).

Wartość wg inwentarza wydawnictw zwartych:

Rok	Liczba woluminów	Wartość w zł
2005	17 790	479 059,87
2009	29 784	829 372,20

Wyraźnie widać, że zmiany organizacyjne wprowadzone w 2005 i 2006 roku spowodowały wzrost wydajności o 50%.

Wartość innych materiałów podają agendy, w których są one opracowywane.

Zmienia się wartość prenumeraty i zakupu zbiorów specjalnych, wzrasta liczba zakupionych nowości i uzupełnienia zbiorów poszczególnych agend:

Rok	Prenumerata tyt./zł	Zakup książek wol./zł	Zakup zbiorów specjalnych jedn./zł
2005	172 / 59 292,39	2674 / 65 214,83	1052 / 17 958,09
2009	138 / 52 154,44	6173 / 212 576,30	157 / 65 310,73

Dokonano selekcji i uzupełnienia księgozbioru beletrystycznego w wypożyczalni. W następujących latach należy:

- uzupełniać braki wpływu z egzemplarza obowiązkowego zarówno bieżące, jak i z lat ubiegłych,
- aktualizować księgozbiór popularnonaukowy w Wypożyczalni Główniej,
- uzupełnić zasoby zbiorów specjalnych, zwłaszcza zbiory muzyczne i kartograficzne,
- wzbogacić ofertę książek zagranicznych, szczególnie wydawnictw dotyczących regionu.

Cennym uzupełnieniem zbiorów są darowizny od osób prywatnych i instytucji.

Niezbędna jest aktualizacja opracowanego w latach wcześniejszych dokumentu określającego zasady gromadzenia zbiorów.

Opracowanie zbiorów

Współpraca z Centrum Nukat pozwoliła na skrócenie czasu opracowania wydawnictw zwartych i ciągłych. Zaległości powstają w przypadku czasopism i dokumentów życia społecznego (DŻS). Wszystkie materiały na każdym etapie opracowania są dostępne dla czytelnika.

Opracowanie dokumentów elektronicznych należy do obowiązków Oddziału Opracowania. Obecnie nie ma żadnych ustaleń co do sposobu postępowania z wyżej wymienionymi dokumentami, nie ma stanowiska i odpowiednio przygotowanego merytorycznie pracownika.

W Książnicy prowadzi się także retrospektywne opracowanie zbiorów w katalogu elektronicznym. Zespół dwuosobowy od 2008 roku wprowadził około 13 000 opisów, co daje ok. 4500 opisów rocznie.

W Dziale Gromadzenia i Opracowania Zbiorów przechowywane są materiały biblioteczne, które czekają na analizę i opracowanie lub przekazanie na wymianę. Są to:

- materiały niewprowadzone do systemu z różnych względów. Zbiór jest systematycznie meliorowany. Z liczby około 30 000 jednostek pozostało około 1000,
- dary oczekujące na analizę merytoryczną i przydział do właściwych agend,
- część zakupionej biblioteki prof. H. Markiewicza.

Udostępnianie i przechowywanie zbiorów

Dni udostępniania w roku	292	
Pracownicy zatrudnieni przy udostępnianiu	74	
Powierzchnia przestrzeni bibliotecznej	15 036 m ²	
Liczba miejsc dla czytelników	494	
Księgozbiór zgromadzony ogółem	1 588 239	
Książki	956 906	
Czasopisma	177 668	
Zbiory specjalne	453 665	
Czytelnicy zarejestrowani	31 738	
Liczba odwiedzin w bibliotece, w tym:	254 291	871 dziennie
W czytelniach	100 415	344 dziennie
W wypożyczalniach	153 876	527 dziennie
Liczba zbiorów udostępnionych ogółem	1 173 880	4020 dziennie
Książki	743 472	2546 dziennie
Wypożyczalnie	284 944	976 dziennie
Czytelnie	458 528	1570 dziennie
Czasopisma	290 615	995 dziennie
Wypożyczalnie	3 755	
Czytelnie	244 461	873 dziennie
Czasopisma zmikrofilmowane	12 873	
Zbiory specjalne	139 793	478 dziennie

Dni udostępniania w roku	292	
Wypożyczalnie	69 883	239 dziennie
Czytelnie	69 910	239 dziennie
Liczba udzielonych informacji	331 938	1137 dziennie
W tym bibliograficznych	178 309	611 dziennie

W udostępnianiu zbiorów zatrudnionych jest 74 pracowników. Powierzchnia użytkowa biblioteki obejmuje 15 356 m², z 494 miejscami dla czytelników. Księgozbiór zgromadzony liczy 1 588 239 woluminów, w tym:

- książki 956 906 woluminów
- czasopisma 177 668 woluminów
- zbiory specjalne 453 665 jednostek

Przechowywanie oraz udostępnianie zbiorów odbywa się w kilku budynkach o zróżnicowanych strukturach architektonicznych. Wydawnictwa zwarte (od XIX do XXI wieku) są przechowywane w nowoczesnych magazynach, w gmachu oddanym do użytku w 1999 roku. Cenne zbiory specjalne przechowywane są w specjalnie do tego celu przeznaczonym magazynie, tzw. skarbcu, gdzie monitoruje się parametry wilgotności i temperatury. Duża część zbiorów dawnej niemieckiej Stadtbibliothek (około 50 000 woluminów) zostanie przewieziona do magazynu składowego w Nowym Warpnie.

W magazynach starego budynku przy ulicy Dworcowej przechowywane są wydawnictwa ciągłe oraz część zbiorów specjalnych. Ze względu na ograniczoną powierzchnię i przestarzałą infrastrukturę Magazyn Główny wymaga gruntownej przebudowy i unowocześnienia warunków przechowywania wydawnictw ciągłych.

Roczny wpływ wydawnictw ciągłych w ramach egzemplarza obowiązkowego wynosi 4574 woluminów, a wydawnictw zwartych – 20 000, co powoduje problemy z ich magazynowaniem.

Duża część zbioru czasopism jest przechowywana w budynku Biblioteki Oddziału nr 1 oraz w Bibliotece Składowej w Nowym Warpnie. Realizacja zamówień czytelników na przechowywane tam zbiory odbywa się raz w tygodniu. Dowóz czasopism do Książnicy wydłuża czas oczekiwania czytelnika na realizację zamówienia, ponadto pojawiają się okresowe kłopoty z dostępnością jedynego samochodu służbowego w Książnicy.

Zapewnienie w przyszłości dodatkowej powierzchni do przechowywania zbiorów wymaga rozwiązań systemowych. Wskazane jest uruchomienie wieloletniego programu digitalizacji i mikrofilmowania tej części zbiorów, co ułatwi dostęp do nich.

Obecnie w Wypożyczalni Głównej skomputeryzowano obsługę czytelnika, w tym rejestrację, wypożyczenia, zwroty, kary i kaucje. Bibliotekarze (dziewięć osób) pracują w dwuzmianowym systemie pracy od godziny 9.00 do 19.00. Średnia liczba odwiedzin wynosi około 500 osób dziennie. W tej agendzie prowadzona jest również rejestracja wszystkich czytelników Książnicy Pomorskiej.

W Wypożyczalni Międzybibliotecznej czytelników obsługuje jedna osoba. Zainstalowano jedno stanowisko komputerowe i drukarkę. Konieczne jest wdrożenie modułu Wypożyczeń Międzybibliotecznych w systemie Aleph.

Dział Informacji Naukowej zatrudnia dziewięć osób. W dziale tym zainstalowano dziesięć stanowisk komputerowych dla czytelników oraz osiem dla bibliotekarzy. Wszystkie stanowiska mają dostęp do Internetu. Czytelnia Informacji Gospodarczej i Prawnej umożliwia korzystanie z komputerowych baz danych LEX. Średnia dzienna liczba odwiedzin w Dziale Informacji wynosi 66 osób.

Czytelnia Główna Książek posiada trzy stanowiska komputerowe dla czytelników z bezpłatnym dostępem do Internetu oraz trzy stanowiska komputerowe dla pracowników. Praca w systemie dwuzmianowym. Średnia dzienna liczba odwiedzin w tej agendzie wynosi 150 osób; rocznie udostępnia się tu 222 522 woluminów (tj. dziennie 762 woluminów wydawnictw zwartych i 71 ze zbiorów na mikrofilmach). Należy zwiększyć liczbę stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu oraz do udostępniania dokumentów multimedialnych. Potrzebne jest uruchomienie automatycznego modułu zamawiania zbiorów do czytelnika.

W Czytelni Czasopism kadra pięciosobowa w systemie dwuzmianowym obsługuje dziennie 70 czytelników. Udostępnia się tu rocznie 144 017 woluminów (tj. dziennie 493 woluminy wydawnictw ciągłych) i 12 751 mikrofilmów czasopism. Na potrzeby czytelników zainstalowano pięć stanowisk z czytnikami mikrofilmów. Czytniki należy koniecznie wymienić na sprzęt nowszej generacji. Czytelnia posiada również zainstalowane dwa stanowiska komputerowe z bezpłatnym dostępem do Internetu i jedno stanowisko komputerowe dla pracowników.

Powierzchnia czytelni jest zbyt mała w stosunku do potrzeb oraz rosnącej lawinowo liczby tytułów czasopism (w roku 2002 – 3775, a w roku 2009 – 6231).

W Czytelni Młodzieżowej zatrudnione są trzy osoby w systemie dwuzmianowym. Oddział posiada trzy stanowiska komputerowe dla czytelników i jedno dla pracowników. Wszystkie komputery posiadają bezpłatny dostęp do Internetu. Placówka odnotowała w ciągu roku 19 379 odwiedzin w czytelni, w lekcjach bibliotecznych wzięło udział 3914 osób, ze szkoleń instruktazowych skorzystało 750 uczniów, głównie maturzystów. Ogółem odnotowano 262 567 udostępnień książek i czasopism, tj. 899 woluminów dziennie. Wśród czytelników dominują uczniowie szkół średnich.

Dział Zbiorów Specjalnych funkcjonuje w dobrych warunkach lokalowych. Obsada kadrowa liczy 18 osób. Liczba komputerów to 15 stanowisk pracowni-

czych i sześć dla czytelników. Wszystkie posiadają dostęp do Internetu. Liczba zbiorów udostępnionych na miejscu: 68 293 rocznie, tj. 234 jednostki dziennie. Wypożyczono na zewnątrz: 67 196, tj. 230 jednostek dziennie. Ogółem udostępniono rocznie 135 489 jednostek zbiorów specjalnych, tj. 464 jednostki dziennie.

Do pracy z czytelnikiem słabo widzącym i niewidomym Oddział Książki Mó-wionej i Mikroform zatrudnia dwie osoby. Zainstalowano podstawowy sprzęt komputerowy i oprogramowanie dla osób z dysfunkcją wzroku oraz dwa stanowiska dla pracowników.

Dział Regionalny zatrudnia sześć osób. W strukturze działu znajdują się Biblio-tekka Niemiecka Instytutu Goethego, Czytelnia Pomorzoznawcza, Pracownia Bibliografii Pomorza Zachodniego. Dział posiada osiem stanowisk kompu-terowych, w tym cztery stanowiska dla czytelników. Wszystkie mają dostęp do Internetu. Liczba zbiorów udostępnionych na zewnątrz: 8937 książek, czasopism, zbiorów specjalnych; zbiorów udostępnionych na miejscu: 30 143 książki, czasopisma, zbiory specjalne. Ogółem w ciągu roku udostępniono 39 080 woluminów (tj. 134 woluminów dziennie).

Pracownia Kserograficzna umożliwia powielanie wybranych materiałów biblio-tecznych. Na terenie pracowni zainstalowano sprzęt do wykonywania odbitek kserograficznych z mikrofilmów i do skanowania.

Działalność instrukcyjno-metodyczna

Książnica Pomorska sprawuje nadzór merytoryczny nad bibliotekami pub-licznymi województwa zachodniopomorskiego.

W Dziale Instrukcyjno-Metodycznym, bezpośrednio realizującym to zadanie, zatrudnionych jest sześć osób (5,5 etatu). Dział dysponuje odpowiednimi po-mieszczeniami i odpowiednim sprzętem, aby w ramach opieki merytorycznej organizować szkolenia dla bibliotekarzy. Szkolenia odbywają się zarówno w bibliotece głównej, jak i ośrodka szkoleniowym w Buku. Dział dysponuje od-powiednią liczbą laptopów, rzutników multimedialnych, grafoskopów i innych narzędzi wspomagających zajęcia dydaktyczne. Bibliotekarze biorący udział w szkoleniach mogą korzystać z bezprzewodowego Internetu. Jako wykładowcy i trenerzy zatrudniani są instruktorzy, pracownicy Książnicy Pomorskiej i osoby spoza biblioteki. W ramach szkoleń i doradztwa merytorycznego instruktorzy wyjeżdżają do bibliotek w regionie, głównie prowadząc warsztaty w bibliote-kach powiatowych. Książnica organizuje szkolenia z zakresu m.in. biblioterapii, zagadnień organizacyjno-prawnych bibliotek, systemów komputerowych dla bibliotek, ewidencji i opracowania materiałów bibliotecznych (kilkanaście szko-leń i warsztatów rocznie). Co roku przeprowadza się badanie potrzeb szkolenio-wych bibliotekarzy. Dwukrotnie w ciągu roku organizowane są konferencje dla

dyrektorów bibliotek powiatowych województwa zachodniopomorskiego, gdzie omawiane są najważniejsze tematy bibliotekarskie. Organizowana jest ciągła nauka języków obcych (angielskiego i niemieckiego) dla pracowników Książnicy Pomorskiej. Koszty nauki są częściowo pokrywane z budżetu instytucji.

Dział Instrukcyjno-Metodyczny opracował standardy pracy dla biblioteki gminnej, standardy pracy dla bibliotek powiatowych (w obszarze działalności na rzecz bibliotek gminnych w powiecie oraz w obszarze działalności informacyjnej o regionie) i standardy pracy dla biblioteki wojewódzkiej (w obszarze działalności metodycznej i sprawowania nadzoru merytorycznego nad bibliotekami oraz obszarze działalności biblioteki jako centrum wiedzy o regionie). Obecnie trwają prace nad arkuszem ewaluacyjnym wspomagającym monitoring realizacji w poszczególnych bibliotekach wyżej wymienionych standardów.

Książnica Pomorska włączyła się do ogólnopolskiego Programu Rozwoju Bibliotek realizowanego przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego. Dział Instrukcyjno-Metodyczny koordynuje nabór do Programu Rozwoju Bibliotek wśród bibliotek województwa. W pierwszej rundzie programu w województwie zachodniopomorskim wzięły udział 52 placówki.

Książnica Pomorska bierze udział w wieloletnim programie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Biblioteka+. W ramach Programu Dział Instrukcyjno-Metodyczny jest organizatorem szkoleń przeznaczonych dla bibliotekarzy, zajmuje się również wdrażaniem programu bibliotecznego MAK+ w bibliotekach województwa.

Aby wspomóc działalność bibliotek gminnych, należy zwiększyć liczbę wyjazdów instruktorów w teren. Celem wyjazdów powinna być pomoc w rozwiązywaniu problemów bibliotekarskich na miejscu oraz przeprowadzanie krótkich szkoleń przypominających zasady prowadzenia biblioteki. Takie wyjazdy powinny się odbywać wraz z instruktorem (ewentualnie dyrektorem lub odpowiedzialnym pracownikiem) z biblioteki powiatowej.

Działalność naukowa i wydawnicza

W 2008 roku został zainicjowany cykl spotkań o charakterze szkoleniowym dla pracowników pod nazwą Wewnętrzna Akademia Biblioteczna, w ramach którego prezentowane są relacje z prac poszczególnych agend oraz indywidualnych pracowników, sprawozdania z uczestnictwa w branżowych konferencjach, warsztatach i seminariach, a także wystąpienia zaproszonych prelegentów.

Szkolenia z zakresu nowych technologii w bibliotekarstwie, wdrożonych systemów i usług odbywają się w ramach Centrum Edukacji Nowych Technologii Bibliotecznych prowadzonym przez Dział Informatyki i bibliotekarza systemowego.

Od 1959 roku wydawany jest w KP branżowy kwartalnik „Bibliotekarz Zachodniopomorski”, w którym obok artykułów instrukcyjno-szkoleniowych publi-

kowe są opracowania dotyczące badań nad czytelnictwem, treści dotyczące ciekawszych kolekcji w zbiorach, biblioterapii, recenzje wydawnictw z zakresu bibliotekarstwa itd., a także kronika działalności bibliotek regionu i lokalnej struktury Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich.

Oficyna wydawnicza Książnicy publikuje prace w seriach:

- seria „Bibliotekarza Zachodniopomorskiego” (publikacje z konferencji o tematyce bibliotekarskiej),
- seria „Monumenta Pomeranorum” (materiały źródłowe dotyczące historii regionu ze zbiorów KP),
- seria „Skarby Książnicy Pomorskiej” (reprinty najcenniejszych zbiorów KP).

Przez wiele lat publikowano tu „Bibliografię Pomorza Zachodniego”, rejestrującą piśmiennictwo dotyczące Pomorza Zachodniego od roku 1945; obecnie jest dostępna na stronach internetowych Książnicy.

Funkcje naukowe KP realizuje poprzez konferencje i seminaria naukowe, liczne wystawy, publikacje naukowe (np. *Rodowód książąt pomorskich* E. Rymara, *Katalog pomeraników Książnicy Pomorskiej. Wiek XVI i XVII*, w opracowaniu U. Szajko) i popularnonaukowe oraz informatory (*Szczecin literacki, Szczecin humanistyczny*).

W wydawnictwie Książnicy Pomorskiej opublikowano wiele utworów pisarzy regionalnych.

Działalność edukacyjna i kulturalna

Od wielu lat KP współpracuje z placówkami oświatowymi i wychowawczymi (m.in. poprzez udział w Zachodniopomorskim Festiwalu Nauki, organizację cyklicznych imprez np. *Cała Polska czyta dzieciom*, *Literackie Walentynki*, cykl *Miłość w życiu sławnych ludzi*, *Wagary z poezją*, organizację lekcji bibliotecznych i tematycznych, wycieczek po KP, Dni otwartych w KP).

Organizowane cykle edukacji regionalnej to m.in.:

- *Spotkanie regionalne*,
- *Spotkania z zabytkami*,
- *Salonik pomoroznawczy*.

Od wielu lat dla zainteresowanych organizowane są prelekcje w cyklu *Akademia Buddica*.

Dla osób z dysfunkcją wzroku działa od sześciu lat Centrum Aktywności Kulturalnej Osób Niepełnosprawnych Wzrokowo (warsztaty plastyczne, recytatorskie, literackie, wystawy, prelekcje itd.), na którego działalność wielokrotnie pozyskiwano fundusze z programów operacyjnych. Dla seniorów organizowano kursy podstaw pracy z komputerem i zapoznania się z Internetem.

Odbywają się, dostępne dla wszystkich, imprezy kulturalne – rocznie około 180 różnorodnych spotkań. Są to wystawy malarstwa, rzeźby i fotografii, promo-

cje książek, spotkania autorskie i literackie, wykłady, prelekcje, seminaria, sympozja, konferencje naukowe i popularnonaukowe, spotkania warsztatowe i szkolenia.

Dzięki zlikwidowaniu barier architektonicznych w imprezach KP mogą uczestniczyć osoby niepełnosprawne.

Brakuje odpowiednio dużej sali konferencyjnej ze specjalistycznym wyposażeniem.

III. ANALIZA SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Dobre warunki lokalowe i lokalizacyjne. 2. Stabilny budżet. 3. Doświadczona i stabilna kadra biblioteczna. 4. Bogaty i wartościowy zbiór historyczny, wspólczesny, specjalny. 5. Duża różnorodność usług tradycyjnych. 6. Bogata oferta usług elektronicznych. 7. Posiadanie i wykorzystywanie nowoczesnych narzędzi umożliwiających rozwijanie systemów informacyjno-wyszukiwawczych, budowanie własnych (regionalnych) i udział w krajowych i zagranicznych sieciowych systemach informacyjnych oraz zapewnienie oferty zgodnej z oczekiwaniami użytkowników i zmieniającymi się technologiami (Aleph, Metalib). 8. Wykorzystywanie nowoczesnych kanałów dystrybucji informacji i form komunikacji z czytelnikiem. 9. Popularyzacja zbiorów Książnicy i regionu poprzez uczestnictwo w krajowych i zagranicznych sieciowych systemach informacyjnych (NUKAT, WorldCat, Europeana). 10. Opracowane standardy pracy dla bibliotek publicznych województwa zachodniopomorskiego. 11. Dobre relacje z innymi instytucjami kultury w regionie, w tym wspólne programy z innymi bibliotekami. 12. Pozyskiwanie dodatkowych środków do finansowania projektów.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak pełnej informacji w katalogu on-line o zbiorach zwartych i ciągłych zgromadzonych przed rokiem 1994. 2. Brak pełnej informacji w katalogu on-line o niektórych zbiorach specjalnych. 3. Powolne tempo opracowania retrospektywnego zbiorów zwartych znajdujących się w Magazynie Głównym i w czytelniach. 4. Zbyt długi proces opracowania bieżącego wpływu zbiorów. 5. Zbyt mała liczba powiatowych i gminnych bibliotek publicznych, udostępniających lokalne treści cyfrowe w ZBC oraz uczestniczących w katalogu centralnym regionu zachodniopomorskiego RoKaBi. 6. Rozdrobniona struktura organizacyjna (różne godziny udostępniania). 7. Uboga oferta nowoczesnych form zbiorów. 8. Zbyt mała liczba oraz ograniczona oferta zbiorów w wolnym dostępie. 9. Zbyt mała liczba zbiorów (w stosunku do liczby zbiorów posiadanych) przeznaczonych do wypożyczeń na zewnątrz. 10. Słaba oferta dla młodego czytelnika. 11. Zbyt mała liczba komputerów – stanowisk czytelniczych z dostępem do Internetu i udostępniających zbiory multimedialne. 12. Przystarzałe stanowiska czytelnicze w Informacji i Czytelni Czasopism. 13. Słaba znajomość języków obcych wśród bibliotekarzy.

Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Bezpłatny dostęp do usług. 2. Możliwość pozyskiwania środków z zewnętrznych funduszy, w tym z Unii Europejskiej. 3. Powstanie rządowej i regionalnej strategii rozwoju społeczeństwa informacyjnego. 4. Powstanie rządowego programu Biblioteka+ wspierającego rozwój małych i średnich bibliotek 5. Powstanie ministerialnego programu Darmowy Internet dla Bibliotek (program MKiDN, MSWiA, TP SA). 6. Realizacja przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego Programu Rozwoju Bibliotek. 7. Dynamiczny rozwój nowych technologii informacyjno-komunikacyjnych, co pozwala na tworzenie nowych i atrakcyjnych ofert dla użytkowników biblioteki. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niekorzystne zmiany ustawodawcze. 2. Zmiana sytuacji politycznej. 3. Niekorzystne zjawiska demograficzne. 4. Niepewny los tradycyjnej formy książki.

IV. PRIORYTETY ROZWOJU. CELE STRATEGICZNE BIBLIOTEKI

Cel strategiczny 1

Książnica Pomorska oferuje różnorodne rodzaje zbiorów bibliotecznych na tradycyjnych i nowoczesnych nośnikach informacji.

Cel strategiczny 2

System informacyjny o zasobach bibliotecznych regionu wspiera rozwój społeczeństwa informacyjnego.

Cel strategiczny 3

Książnica Pomorska realizuje plan działalności naukowej, edukacyjnej i kulturalnej.

Cel strategiczny 4

Profesjonalizm kadry bibliotek publicznych gwarantuje wysoką jakość usług.

W ramach każdego celu ustalono cele operacyjne, projekty, wskaźniki realizacji, terminy wykonania, osoby odpowiedzialne i partnerów oraz budżet.

Cel strategiczny 1

Książnica Pomorska oferuje różnorodne rodzaje zbiorów bibliotecznych na tradycyjnych i nowoczesnych nośnikach informacji.

Cel operacyjny 1.1

Biblioteka zwiększa bezpieczeństwo i dostępność swoich zbiorów poprzez tworzenie kopii elektronicznych i mikrofilmowych.

Cel operacyjny 1.2

System udostępniania zbiorów odpowiada rozpoznanym potrzebom użytkowników.

Cel operacyjny 1.3

Zbiory są uzupełniane, szczególnie o kolekcje specjalne i regionalne.

Cel operacyjny 1.4

W bibliotece stworzone zostały przyjazne warunki pracy.

Projekt	Wskaźnik realizacji	Termin	Odpowiedzialni	Partnerzy	Budżet
1.1.1. Rozbudowa Zasobu Zachodniopomorskiej Biblioteki Cyfrowej	Liczba obiektów elektronicznych w zasobie, liczba zeskanowanych dokumentów	Do końca 2017	L. Marcinkiewicz	Zachodniopomorskie Porozumienie Bibliotek, biblioteki powiatowe	Dotacja podmiotowa, program operacyjny MKiDN
1.1.2. Mikrofilmowy i Cyfrowy Magazyn Czasopism Pomorskich	Liczba tytułów czasopism, liczba zwojów	2011 – 1. etap 2013 – 2. etap 2015 – 3. etap	L. Marcinkiewicz B. Sztark	Uniwersytet Greifswald, Landesarchiv Greifswald, Archiwum Państwowe w Szczecinie	Dotacja podmiotowa, Interreg Euroregion Pomerania
1.1.3. Cyfrowa Kolekcja Regionalnych Materiałów II Obiegu	Liczba obiektów elektronicznych w zasobie, liczba zeskanowanych dokumentów	2012 – 1. etap 2014 – 2. etap 2015 – 3. etap	L. Marcinkiewicz B. Sztark	Archiwum Państwowe w Szczecinie	Dotacja przedmiotowa
1.1.4. Utworzenie Pracowni Digitalizacji Zbiorów	Pracownia	Do końca 2012	L. Marcinkiewicz J. Doroszkiewicz	–	Dotacja przedmiotowa, program operacyjny MKiDN

Projekt	Wskaźnik realizacji	Termin	Odpowiedzialni	Partnerzy	Budżet
1.2.1. Badanie jakości usług bibliotecznych – identyfikacja potrzeb użytkowników w wieku szkolnym i studentów	Liczba ankietowanych użytkowników	2012 – 1. etap 2014 – 2. etap	E. Kamińska	–	Dotacja podmiotowa
1.3.1. Opracowanie i wdrożenie nowych zasad polityki gromadzenia zbiorów	Dokument	Do końca 2011	B. Winiarska	–	Dotacja podmiotowa
1.3.2. Kartoteka dezyderatów dokumentów regionalnych	Liczba dezyderatów	Do końca 2011	B. Sztark	–	Dotacja podmiotowa
1.4.1. Modernizacja i rozbudowa sieci komputerowej w Książnicy Pomorskiej	Liczba punktów dostępu	2011 – 1. etap 2016 – 2. etap	L. Marcinkiewicz	–	Budżet województwa
1.4.2. Modernizacja pomieszczeń w budynku nr III	Protokół odbioru	Do końca 2012	M. Żebrowski	–	Budżet województwa
1.4.3. Odnowienie ciągów komunikacyjnych w budynku nr I	Protokół odbioru	2012 – 1. etap 2013 – 2. etap	M. Żebrowski	–	Budżet województwa
1.4.4. Budowa Parkingu podziemnego Książnicy Pomorskiej	Protokół odbioru	2013 – 1. etap 2017 – 2. etap	M. Żebrowski	–	RPO

Cel strategiczny 2

System informacyjny o zasobach bibliotecznych regionu wspiera rozwój społeczeństwa informacyjnego.

Cel operacyjny 2.1

Elektroniczny system informacji o zbiorach obejmuje wszystkie typy zbiorów bibliotecznych Książnicy.

Cel operacyjny 2.2

Nowoczesne narzędzia informatyczne służą tworzeniu i upowszechnianiu informacji.

Cel operacyjny 2.3

Książnica jest realizatorem sieciowego systemu informacji elektronicznej o zasobach bibliotecznych województwa.

Projekt	Wskaźnik realizacji	Termin	Odpowiedzialni	Partnerzy	Budżet
2.1.1. Zbiory Magazynu Głównego w katalogu elektronicznym	Liczba opracowanych dokumentów	Do końca 2017	B. Winiarska	–	Dotacja podmiotowa
2.1.2. Opracowanie i wdrożenie nowych zasad postępowania z dokumentem elektronicznym i e-bookiem	Dokument	Do końca 2011	B. Winiarska	–	Dotacja podmiotowa
2.1.3. Zbiory ikonograficzne w katalogu elektronicznym	Liczba opracowanych dokumentów	Do końca 2015	J. Liskowacka	–	Dotacja podmiotowa
2.1.4. Zbiory rękopiśmienne w katalogu elektronicznym	Liczba opracowanych dokumentów	Do końca 2015	J. Liskowacka	–	Dotacja podmiotowa
2.1.5. Muzykalia w katalogu elektronicznym	Liczba opracowanych dokumentów	Do końca 2015	J. Liskowacka	–	Dotacja podmiotowa
2.1.6. Zbiory kartograficzne w katalogu elektronicznym	Liczba opracowanych dokumentów	Do końca 2015	J. Liskowacka	–	Dotacja podmiotowa
2.2.1. Archiwizacja dokumentów elektronicznych – Repozytorium Skanów/dokumentów ZBC	Liczba obiektów w repozytorium	Do końca 2015	L. Marcinkiewicz	Zachodniopomorskie Porozumienie Bibliotek	Dotacja podmiotowa, program operacyjny MKiDN

Projekt	Wskaźnik realizacji	Termin	Odpowiedzialni	Partnerzy	Budżet
2.3.1. Rozbudowa Zachodniopomorskiego Systemu Informacji Naukowej i Regionalnej	Liczba uczestników projektu	Do końca 2017	L. Marcinkiewicz M. Kwaśniak	Zachodniopomorskie Porozumienie Bibliotek, biblioteki powiatowe	Dotacja podmiotowa, program operacyjny MKiDN

Cel strategiczny 3

Książnica Pomorska realizuje plan działalności naukowej, edukacyjnej i kulturalnej.

Cel operacyjny 3.1

Książnica jest organizatorem sesji naukowych, popularnonaukowych, seminariów, promocji książek naukowych i spotkań z ludźmi nauki.

Cel operacyjny 3.2

Książnica Pomorska jest wydawcą publikacji istotnych dla rozwoju kultury i nauki regionu.

Cel operacyjny 3.3

Książnica realizuje program edukacji bibliotecznej i regionalnej.

Cel operacyjny 3.4

Książnica jest miejscem spotkań środowisk twórczych Pomorza Zachodniego, stwarza warunki do swobodnej wymiany myśli, poglądów i idei, prezentacji dorobku artystycznego.

Projekt	Wskaźnik realizacji	Termin	Odpowiedzialni	Partnerzy	Budżet
3.1.1. Czesław Miłosz i rewolucja – konferencja naukowa	Liczba uczestników, liczba wystąpień, wydawnictwo	Do końca 2011	C. Judek R. Cieślak	Uniwersytet Szczeciński, Uniwersytet w Rzymie	Wkład uczestników, program operacyjny MKiDN
3.1.2. Kultura umysłowa a tożsamość narodowa i europejska – cykl konferencji popularnonaukowych	Liczba uczestników, liczba wystąpień, wydawnictwo	Cyklicznie do 2017	C. Judek R. Masalski	Archiwum Archidiecezjalne w Szczecinie	Dotacja podmiotowa, wkład uczestników

Projekt	Wskaźnik realizacji	Termin	Odpowiedzialni	Partnerzy	Budżet
3.1.3. <i>Ludzie Książki Pomorza Zachodniego</i> – cykl konferencji	Liczba uczestników, liczba wystąpień	Cyklicznie do 2017	C. Judek S. Heropolitański	Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, Uniwersytet Trzeciego Wieku	Dotacja podmiotowa
3.1.4. Konferencja Dyrektorów Bibliotek Publicznych i Naukowych Województwa Zachodniopomorskiego	Liczba uczestników, liczba bibliotek	04.2011	M. Kwaśniak	Biblioteki powiatowe, Zachodniopomorskie Porozumienie Bibliotek	Wkład uczestników
3.2.1. <i>Skarby Książnicy Pomorskiej</i> – cykl popularyzatorski	Liczba wydawnictw	Do 2017	C. Judek J. Doroszkiewicz	–	Dotacja podmiotowa
3.2.3. <i>Kartki z przeszłości. Rękopisy w Książnicy Pomorskiej</i> – spuścizna dawnych i obecnych mieszkańców regionu	Liczba publikacji	Do 2017	C. Judek J. Doroszkiewicz	Uniwersytet Trzeciego Wieku	Dotacja podmiotowa
3.2.4. Seria: Monumenta Pomeranorum	Liczba publikacji	Cyklicznie do 2017	B. Sztark J. Doroszkiewicz	–	Dotacja podmiotowa
3.3.1. <i>Spotkania regionalne</i>	Liczba uczestników	Cyklicznie do 2017	B. Sztark	Gminy zachodniopomorskie	Dotacja podmiotowa, budżet gminy, sponsorzy
3.3.2. <i>Śladami zabytków regionu</i> – cykl imprez regionalnych	Liczba uczestników, liczba spotkań	Cyklicznie do 2017	B. Sztark	Gminy zachodniopomorskie	Dotacja podmiotowa, budżet gminy, sponsorzy
3.3.3. <i>Salonik pomorzoznawczy</i> – spotkania z historią regionu	Liczba uczestników, liczba spotkań	Cyklicznie do 2017	B. Sztark	Uniwersytet Szczeciński	Dotacja podmiotowa

Projekt	Wskaźnik realizacji	Termin	Odpowiedzialni	Partnerzy	Budżet
3.3.4. Centrum Aktywności Kulturalnej Osób Niepełnosprawnych Wzrokowo	Liczba uczestników, liczba spotkań	Według odrębnego harmonogramu	J. Liskowacka	Polski Związek Niewidomych, Uniwersytet Trzeciego Wieku	Dotacja podmiotowa, program operacyjny MKiDN
3.4.1. <i>Walentynki literackie. Miłość w życiu sławnych ludzi</i>	Liczba uczestników	Cyklicznie do 2017	J. Liskowacka	Szkoły	Dotacja podmiotowa
3.4.3. <i>Dyskusyjny Klub Książki</i>	Liczba uczestników, liczba spotkań	Według odrębnego harmonogramu	J. Liskowacka	Instytut Książki	Dotacja podmiotowa, Instytut Książki
3.4.4. <i>Wagary z poezją</i>	Liczba uczestników	Cyklicznie do 2017	J. Liskowacka	Szkoły	Dotacja podmiotowa
3.4.5. <i>Zaduszki literackie</i>	Liczba uczestników	Cyklicznie do 2017	J. Liskowacka	–	Dotacja podmiotowa

Cel strategiczny 4

Profesjonalizm kadry bibliotek publicznych gwarantuje wysoką jakość usług.

Cel operacyjny 4.1

Pracownicy Książnicy Pomorskiej mają wysokie kwalifikacje zawodowe.

Cel operacyjny 4.2

Książnica jest organizatorem różnych form doskonalenia zawodowego bibliotekarzy.

Cel operacyjny 4.3

Książnica Pomorska sprawuje nadzór merytoryczny nad innymi bibliotekami publicznymi w województwie.

Projekt	Wskaźnik realizacji	Termin	Odpowiedzialni	Partnerzy	Budżet
4.1.1. Podnoszenie kwalifikacji językowych w zakresie języków obcych	Liczba uczestników kursów	Do końca 2017	M. Kwaśniak	–	Wkład uczestników, dopłaty z dotacji podmiotowej
4.1.2. Wewnętrzna Akademia Biblioteczna	Liczba uczestników, liczba spotkań	Według odrębnego harmonogramu	C. Judek	Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich	Dotacja podmiotowa
4.1.3. Praca z użytkownikiem – cykl szkoleń dla pracowników działów otwartych	Liczba przeszkolonych, liczba szkoleń	2012 – 1. etap 2014 – 2. etap 2016 – 3. etap	E. Pietrzak	–	Dotacja podmiotowa
4.1.4. Centrum Edukacji Nowoczesnych Technologii Bibliotecznych	Liczba szkoleń, liczba uczestników	Według odrębnego harmonogramu	L. Marcinkiewicz	Aleph Polska	Dotacja podmiotowa
4.2.1. Prawo w bibliotece – szkolenia dla bibliotekarzy	Liczba szkoleń, liczba uczestników	2011 – 1. edycja 2013 – 2. edycja 2015 – 3. edycja	M. Kwaśniak	–	Dotacja podmiotowa
4.2.2. Szkolenia dla bibliotekarzy bibliotek publicznych województwa zachodniopomorskiego	Liczba szkoleń, liczba uczestników	Do końca 2017	M. Kwaśniak M. Marcinkiewicz	Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informatycznego	FRSI, IK, program operacyjny MKiDN,
4.2.3. Rozbudowa bazy szkoleniowej w Buku	Liczba nowych miejsc noclegowych	Do końca 2015	M. Żebrowski	–	Regionalny Program Operacyjny
4.3.1. Upowszechnianie standardów pracy bibliotek publicznych	Liczba bibliotek	2012 – 1. etap 2013 – 2. etap 2017 – 3. etap	M. Kwaśniak	–	Dotacja podmiotowa
4.3.2. Określenie standardów podstawowych kompetencji bibliotekarzy bibliotek publicznych	Dokument	2011	L. Bąbolewski M. Kwaśniak	–	Dotacja podmiotowa

V. MONITORING I EWALUACJA

W trakcie realizowania *Strategii* zakłada się stałe monitorowanie większości procesów związanych z dążeniem do osiągnięcia celów strategicznych, celów szczegółowych i projektów. Analizie poddane będą wskaźniki opisujące i mierzące wdrażane działania oraz wskaźniki do mierzenia postępu w osiąganiu celów szczegółowych i celu głównego, zgodność merytoryczna, terminy realizacji i poprawność/zgodność finansowa. Specjalnie powołany zespół pracowników Książnicy Pomorskiej, niezwiązanych z zespołem tworzącym *Strategię*, według opracowanego zestawu dokumentów (formularze, wzory ankiet i analiz), z wykorzystaniem narzędzi statystycznych, stworzy System Monitoringu Strategii (SMS), który będzie systematycznie (raz w roku, w marcu) analizował procesy. Rezultatem będą okresowe raporty zawierające ocenę procesu realizacji *Strategii*: postępów i rezultatów/wyników zakładanych dla projektów, a także sugestie dotyczące realizacji konkretnych celów i konkretne uwagi/propozycje dla osób odpowiedzialnych.

Dane otrzymane w wyniku monitorowania mają nas upewnić, że projekty są realizowane zgodnie z planem. Raporty będą podstawą do ewaluacji *Strategii*. Ewaluacji będą podlegały wszystkie cele strategiczne i szczegółowe. Zakładamy dwie ewaluacje: w połowie okresu realizacji strategii, czyli w 2014 roku, oraz na końcu jej realizacji, czyli w 2017 roku. Przez odrębny zespół oceniane będą stany realizacji poszczególnych zadań.

Na podstawie wyników raportów okresowych z monitoringu, jak również wniosków z ewaluacji w 2014 roku, zakładamy możliwość ewentualnych zmian i korekty zapisów w *Strategii*.

Strategia Książnicy Pomorskiej do 2017 roku. Załącznik.

Badanie ankietowe poziomu świadczonych usług bibliotecznych

W związku z opracowaniem *Strategii rozwoju Książnicy Pomorskiej na lata 2010–2017* zostało w bibliotece przeprowadzone badanie ankietowe wspierające diagnozę stanu usług bibliotecznych. Badanie to jest niezbędnym narzędziem do określenia punktu wyjścia przy formułowaniu celów i zadań na przyszłość.

Pytania do ankiety opracował zespół w składzie: Cecylia Judek, Elżbieta Kamińska i Monika Kwaśniak.

Odpowiedzi na pytania miały pokazać, jak czytelnicy oceniają dotychczasowy poziom usług, jakość udostępnianych zbiorów i stopień wykorzystania oferowanych przez Książnicę nowoczesnych technologii. Dodatkowo prosiliśmy czytelników o sugestie dotyczące rozszerzenia usług biblioteki w przyszłości.

Czytelnikom zadano siedem pytań w formie kafeterii, a dodatkowo zaproponowano możliwość otwartego wypowiedzenia się w module podsumowującym ankietę.

Ankieta była skierowana do wszystkich czytelników Książnicy Pomorskiej, zarówno korzystających ze zbiorów na miejscu w czytelniach, jak i wypożyczających zbiory na zewnątrz: w Wypożyczalni Główniej, Wypożyczalni Muzycznej, Czytelni Główniej, Czytelni Czasopism, Czytelni Młodzieżowej, Informatorium, Czytelni Gospodarczej i Prawnej, Czytelni Sztuki lub Dziale Regionalnym.

Badanie przeprowadzono w dniach 2–6 listopada 2010 roku w godzinach pracy biblioteki, tj. od poniedziałku do piątku w godzinach 9.00–19.00 oraz w sobotę między 9.00 a 15.00.

Otrzymano 84 wypełnione ankiety, w tym w 74 z nich odpowiedziano na wszystkie pytania.

Badanie ankietowe czytelników Książnicy Pomorskiej – analiza wyników

Czytelnicy wypełnili 84 ankiety. Odpowiedzieli na siedem wymienionych niżej pytań i wyrazili swoją opinię na temat własnej aktywności w bibliotece (odwiedziny i usługi, z których korzystają najczęściej – pytania nr 1 i 2). Następnie ocenili jakość zbiorów oferowanych im przez bibliotekę, a w pytaniu nr 4 – możliwości wyszukiwania informacji. O zaopatrzeniu miejsc do pracy w stanowiska komputerowe informuje tabela z odpowiedziami na pytanie nr 5. Kolejne odpowiedzi dotyczyły oceny pracy bibliotekarzy, a w pytaniu nr 7 sugerowano możliwości rozszerzenia usług biblioteki w przyszłości. W punkcie tym poproszono również czytelników o przedstawienie własnych oczekiwań. Podane poniżej tabele zawierają wyniki uzyskane po podliczeniu wszystkich odpowiedzi. W 74 ankietach czytelnicy udzielili odpowiedzi na wszystkie pytania. W dziewięciu ankietach nie zaznaczono odpowiedzi na pytanie nr 7, a w jednej ankiecie brak wypowiedzi na pytanie nr 3.

Największa grupa czytelników biorących udział w ankiecie odwiedza bibliotekę kilka razy w miesiącu /30/. Najmniejsza grupa to czytelnicy korzystający z usług biblioteki codziennie /10/. Usługi, jakie wybierają najczęściej, to korzystanie ze zbiorów w czytelniach /64/ i wypożyczanie zbiorów do domu /59/. Następnie wyszukiwanie informacji i korzystanie z katalogów /34/ oraz usługi kserograficzne /32/ oraz korzystanie z punktu bezprzewodowego dostępu do Internetu /18/, a także z bezpłatnego dostępu do Internetu /12/.

Przy ocenie jakości zbiorów oferowanych przez Książnicę Pomorską ocenę bardzo dobrą uzyskały lektury /26/ i czasopisma /21/, literatura piękna i literatura dla dzieci /po 20/. Dalej literatura popularnonaukowa /17/, podręczniki i literatura naukowa polska /po 16/. Przy ocenie negatywnej najwyższą liczbę wskazań uzyskała literatura naukowa obcojęzyczna /11/. Zastanawia fakt

wysokich wskazań odpowiedzi w rubryce piątej – „nie mam zdania”: audio-booki /43/, normy /41/, nuty i płyty /37/, czasopisma elektroniczne /34/. Czyżby te kategorie zbiorów były czytelnikom mało znane, a może dostęp i korzystanie z nich wymaga usprawnienia?

Poziom informacji uzyskiwanych w bibliotece czytelnicy ocenili na bardzo dobry w kategoriach: kontakt z bibliotekarzem /51/, katalog on-line /34/, dostęp do Internetu /33/, tradycyjny katalog kartkowy /26/, ZBC /16/. W przypadku tego pytania również zastanawia wysoki wskaźnik odpowiedzi „nie mam zdania” w kategoriach: dostęp do naukowych baz danych /30/, ZBC /29/ i Bibliografia Pomorza Zachodniego /29/.

Liczba stanowisk komputerowych okazała się niewystarczająca dla 39 respondentów, wystarczająca dla 22, a 23 nie miało zdania.

W pytaniu nr 6 o jakość usług na bardzo dobrze oceniono kulturę osobistą i komunikację interpersonalną pracowników biblioteki /59/, pomoc merytoryczną /42/, sprawną i szybką obsługę /38/. Kilka osób przyznało ocenę najniższą w kategoriach: sprawna i szybka obsługa /3/, pomoc merytoryczna /1/, kultura osobista i komunikacja interpersonalna /2/.

W tabeli nr 7, oceniając potrzebę rozszerzenia usług KP, czytelnicy największe potrzeby wskazali w dostępie do elektronicznych wersji czasopism w czytelnich /42/, automatycznym zamawianiu zbiorów do czytelnicy /42/, zwiększeniu liczby stanowisk komputerowych z możliwością pracy z dokumentami elektronicznymi /32/, realizowaniu wypożyczeń międzybibliotecznych poprzez nowoczesne nośniki /26/, korzystaniu z naukowych baz danych (abstraktów) /23/, a także szkoleniach dla seniorów z posługiwania się nowoczesnymi technologiami /23/. Potrzeby własne czytelników dotyczyły: hot-spotu w czytelnich specjalistycznych (Czytelnia Czasopism i Informacja Gospodarczo-prawna), większej liczby tytułów wypożyczanych do domu i tytułów na mikrofilmach przy większej liczbie czytników.

1. Proszę określić, jak często korzysta Pani/Pan z usług Książnicy Pomorskiej. Proszę postawić znak x przy wybranej odpowiedzi:

Częstotliwość odwiedzin	Wyniki
Kilka razy w miesiącu	30
Rzadziej	25
Raz w tygodniu	19
Codziennie	10
Razem:	84

2. Z jakich usług Książnicy Pomorskiej korzysta Pani/Pan najczęściej? Proszę wybrać najwyżej pięć usług i postawić znak x przy wybranej odpowiedzi:

Usługi KP	Wyniki
Korzystanie ze zbiorów w czytelniach	64
Wypożyczanie zbiorów do domu	59
Wyszukiwanie informacji i korzystanie z katalogów	34
Usługi kserograficzne	32
Korzystanie z punktu bezprzewodowego dostępu do Internetu (hot-spot)	18
Udział w imprezach kulturalnych (spotkania autorskie, wystawy, itp.)	14
Korzystanie z bezpłatnego Internetu na stanowiskach komputerowych	12
Wypożyczenia międzybiblioteczne	6
Korzystanie z zasobów Zachodniopomorskiej Biblioteki Cyfrowej	3
Udział w zajęciach edukacyjnych (lekcje biblioteczne, prelekcje, itp.)	2
Razem:	244

3. Jak ocenia Pani/Pan jakość zbiorów Książnicy Pomorskiej? Proszę wpisać znak x w odpowiedniej kolumnie:

1 – bardzo dobra, 2 – dobra, 3 – dostateczna, 4 – zła, 5 – nie mam zdania

Wybrane kategorie zbiorów – ocena jakości	Wyniki wg kategorii					Razem
	1	2	3	4	5	
Literatura piękna	20	23	9	1	20	73
Literatura popularnonaukowa	17	31	16	4	8	76
Podręczniki	16	23	16	6	12	73
Lektury	26	16	7	2	20	71
Literatura dla dzieci	20	8	7	2	28	65
Literatura naukowa polska	16	20	21	3	13	73

Wybrane kategorie zbiorów – ocena jakości	Wyniki wg kategorii					Razem
Literatura naukowa obcojęzyczna	10	8	16	11	20	65
Czasopisma	21	25	10	4	14	74
Czasopisma elektroniczne (on-line)	12	5	14	6	34	71
Nuty, płyty	8	7	10	4	37	66
Normy	8	7	5	3	41	64
Audiobooki	6	5	8	3	43	65
Razem:	18	17	139	49	29	836

4. Jak ocenia Pani/Pan możliwość pozyskania informacji w Książnicy Pomorskiej poprzez:

Pozyskiwanie informacji	Wyniki				Razem
	1	2	3	4	
Kontakt z bibliotekarzem	6	17	51	10	84
Tradycyjny katalog kartkowy	7	30	26	14	77
Katalog on-line Książnicy Pomorskiej	7	24	34	10	75
Bibliografię Pomorza Zachodniego	3	14	19	29	65
Zachodniopomorską Bibliotekę Cyfrową	2	15	16	30	63
Dostęp do naukowych baz danych	5	14	22	30	71
Dostęp do Internetu	11	12	33	19	74
Razem:	40	126	201	142	509

1 – niewystarczająca, 2 – wystarczająca, 3 – bardzo dobra, 4 – trudno powiedzieć

5. Proszę wyrazić opinię, czy według Pani/Pana liczba przeznaczonych dla czytelników stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu jest:

Stanowiska komputerowe – liczba	Wyniki
Niewystarczająca	39
Nie mam zdania	23
Wystarczająca	22
Razem:	84

6. Proszę wyrazić w skali od 1 do 5 (gdzie 1 oznacza najniższą ocenę, a 5 – najwyższą) Pani/Pana opinię o jakości usług, wpisując znak x w odpowiedniej kolumnie:

Opinia o jakości usług	Wyniki					Razem
	1	2	3	4	5	
Sprawna i szybka obsługa	3	4	11	26	38	82
Pomoc merytoryczna	1	3	12	25	42	83
Kultura osobista, komunikacja interpersonalna	2	2	6	13	59	82
Razem:	6	9	29	64	139	247

7. Czy widzi Pani/Pan potrzebę rozszerzenia usług Książnicy Pomorskiej? Jeżeli tak, proszę wpisać znak x przy wybranej odpowiedzi:

Propozycje rozszerzenia usług KP	Wyniki
Dostęp do elektronicznych wersji czasopism w czytelnich	42
Automatyczne zamawianie zbiorów do czytelnich	42
Zwiększenie liczby stanowisk komputerowych z możliwością pracy z dokumentami elektronicznymi	32
Realizacja wypożyczeń międzybibliotecznych poprzez nowoczesne nośniki	26

Propozycje rozszerzenia usług KP	Wyniki
Korzystanie z naukowych baz danych (abstraktów)	23
Szkolenia dla seniorów z postępowania się nowoczesnymi technologiami komputerowymi	23
Zwiększenie zasobów Zachodniopomorskiej Biblioteki Cyfrowej	19
Rozszerzenie usług dla czytelników najmłodszych	17
E-learning – szkolenia biblioteczne dla użytkowników	15
Regularne cykle edukacyjne (jaka tematyka? biologia, kultura, sztuka, historia sztuki, literatura w języku obcym, informatyka, ekumenizm)	10
Inne, proszę wpisać jakie : hot-spot w czytelniach specjalistycznych – Informacja Gospodarczo-prawna, Czytelnia Czasopism, więcej książek wypożyczanych do domu, więcej tytułów na mikrofilmach, więcej czytników	7
Razem	256